

Asia: VN/25570/2023-OM-54

Lausuntopyyntö työryhmän mietinnöstä; uusi välitysmenettelylaki

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleistä

Juristiliitto lähtökohtaisesti kannattaa välitysmenettelylain uudistamista. Liitto on ollut mukana oikeusministeriön asettamassa seurantaryhmässä.

Juristiliitto pitää tärkeänä, että laki päivitetään vastaamaan kansainvälisiä käytänteitä ja UNCITRALin mallilakia. Tämä tukee yritysten toimintaympäristön ennakoitavuutta ja toisaalta voi lisätä Suomen houkuttelevuutta välitysmenettelyjen paikkana. Lisäksi Juristiliitto kiittää valmistelijoita sukupuolineutraalin käsitteistön käyttämisestä ehdotuksessa.

Juristiliitto ymmärtää halun keskittää välimiesmenettelyä koskevien asioiden käsittelyn tiettyihin tuomioistuimiin, mikä lisää lainsoveltamisen yhdenmukaisuutta ja asiantuntemusta, etenkin kun käsiteltävien asioiden määrä on suhteellisen vähäinen. Juristiliitto kuitenkin kehottaa harkitsemaan, onko nyt ehdotetut Länsi-Uudenmaan käräjäoikeus ja Helsingin hovioikeus merkittävästi ruuhkautuneina ja kuormittuneina tuomioistuinina oikea valinta vai tulisiko asiat keskittää toisaalle.

Lisäksi Juristiliitto katsoo, ettei välitysmenettelylain soveltamisalaa tule ulottaa yksittäisiä työsuhteita koskeviin työoikeudellisiin riitoihin, vaan ne tulee nimenomaisesti rajata pois menettelyn soveltamisalasta siten, ettei välitysmenettelyn soveltamisesta voitaisi edes sopia erikseen työsopimuksessa. On otettava huomioon, että työntekijät ovat lähtökohtaisesti heikommassa asemassa suhteessa työnantajiinsa nähden ja näin ollen asettaa vahvemmassa asemassa olevan tahon etulyöntiasemaan. Työsopimusta solmittaessa työntekijät eivät välttämättä kiinnitä riittävästi huomiota välityslausekkeeseen, eivätkä ymmärrä menettelyn merkitystä tai siitä aiheutuvaa huomattavaa kustannusriskiä. Lisäksi sopimuslausekkeen vaikutukset konkretisoituvat vasta tiettyjen edellytysten jälkeen, minkä vuoksi työntekijä ei välttämättä ymmärrä allekirjoitushetkellä lausekkeen tosiasiallista merkitystä. Jo nyt on havaittavissa, ettei välityslausekkeet rajoitu ainoastaan tiettyihin tyyppitapauksiin, kuten johtavassa asemassa olevien sopimuksiin. Mikäli menettelyn käyttö tietoisesti sallitaan laissa, voi tämä lisätä lausekkeen käyttöä nykyisestään.

Työoikeudelliset riidat ovat usein sidoksissa työntekijöiden perustuslain turvaamiin oikeuksiin, kuten työsuhteturvaan, palkkaan tai syrjintäkieltoon, minkä vuoksi niiden siirtäminen yksityiseen ja rajoitetusti valvottuun menettelyyn voi vaarantaa perustuslain 21 §:n toteutumisen. Työsuhteen rakenteellinen epätasapaino, pakottavan sääntelyn keskeinen rooli ja työntekijän suojelun periaate puoltavat työriitojen rajautumisen lain soveltamisalan ulkopuolelle.

Juristiliitto kuitenkin katsoo, ettei työmarkkinaosapuolten mahdollisuudesta sopia työehtosopimuksissa sopimuksen tulkintaa ja soveltamista koskevien riitojen ratkaisemisesta välimiesmenettelyssä työtuomioistuimen sijaan tule jatkossa luopua.

2. 1 luku Yleiset säännökset

-

3. 2 luku Välityssopimus

-

4. 3 luku Välitysoikeuden kokoonpano

-

5. 4 luku Välitysoikeuden toimivalta

-

6. 5 luku Asian käsittely välitysmenettelyssä

-

7. 6 luku Välitystuomio

-

8. 7 luku Välitystuomion kumoaminen

-

9. 8 luku Välitystuomion tunnustaminen ja täytäntöönpano

-

10. 9 luku Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

-

11. Pääasialliset vaikutukset (mietinnön luku 4.2)

-

12. Muut huomiot

-

Tuomainen Jenni
Juristiliitto - Juristförbundet ry